

Ewa Kraska*

POLITYKA INNOWACYJNA WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

1. Wstęp

Niewątpliwie czynnikiem warunkującym rozwój każdego regionu są innowacje, które pozwalają na twórcze zmiany w strukturze gospodarczej – tworzenia nowych form produkcyjnych, usługowych oraz organizacyjnych. Rozwój innowacji w danym regionie jest uzależniony od jego zdolności innowacyjnych, które są uwarunkowane wieloma czynnikami o charakterze gospodarczym, organizacyjnym, społecznym i kulturowym [Nowakowska 2007, s. 205].

Województwo świętokrzyskie obok województwa podkarpackiego, lubelskiego, podlaskiego i warmińsko-mazurskiego, zaliczane jest do najsłabiej rozwiniętych regionów Polski¹. W rankingach innowacyjności i konkurencyjności zajmuje ostatnie miejsca. W raporcie kohezyjnym zostało ono usytuowane pomiędzy słabym pochłaniaczem a słabym dyfuzorem [*Inwestowanie w przyszłość Europy: piąty raport na temat spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej* 2010, s. 54]. Celem tego opracowania jest próba wskazania przyczyn niskiego poziomu innowacyjności województwa świętokrzyskiego. Do realizacji tak postawionego celu, przeprowadzono analizę i ocenę poziomu innowacyjności województwa świętokrzyskiego, w której wykorzystano informacje pochodzące z bazy Banku Danych Lokalnych GUS. Kolejnym krokiem była ocena realizacji polityki innowacyjnej województwa świętokrzyskiego, zgodnie z celami i kierunkami zawartymi w Regionalnej Strategii Innowacji 2005–2013. W opracowaniu, zakres analiz czasowych obejmuje lata 2002–2012.

* Magister, Asystent, Instytut Ekonomii i Administracji, Uniwersytet im. Jana Kochanowskiego w Kielcach, Doktorant, Katedra Gospodarki Regionalnej i Środowiska, Wydział Ekonomiczno-Socjologiczny, Uniwersytet Łódzki

¹ Województwa Polski Wschodniej charakteryzują się najniższym poziomem produktu krajowego brutto per capita wśród 25 krajów Unii Europejskiej, stąd też przyznane zostały dla nich specjalne środki finansowe na rozwój w ramach Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej.

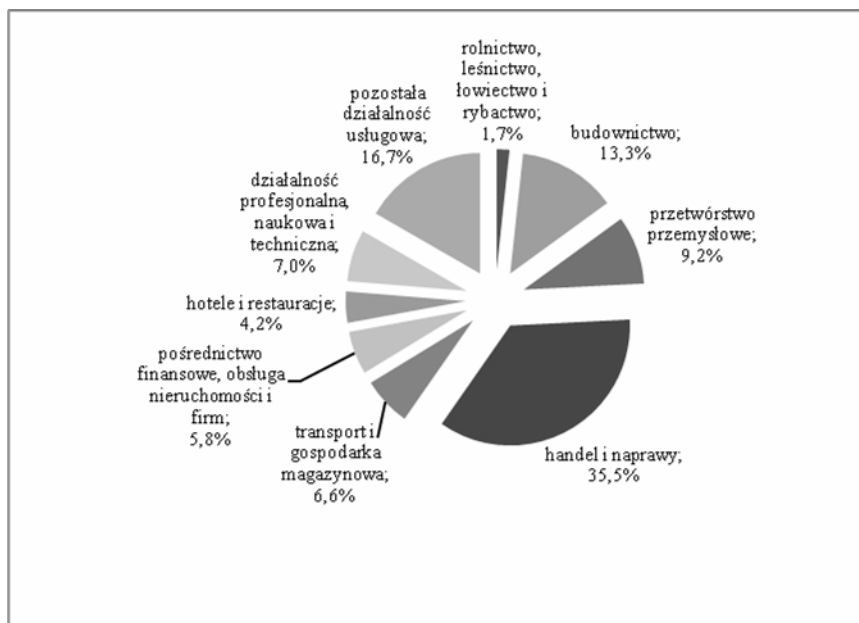
2. Innowacyjność gospodarki regionu świętokrzyskiego

Województwo świętokrzyskie to region położony w środkowo-południowej części Polski, zajmujący obszar o powierzchni 11,7 tys. km². W 2012r. województwo zamieszkiwało 1 273,9 tys. mieszkańców, co stanowiło 3,3% ludności kraju, z czego ludność miejska stanowiła 44,9% ogółu mieszkańców regionu. W 2011r. 32,4% pracujących w gospodarce województwa zatrudnionych było w rolnictwie i leśnictwie, 23,7% w przemyśle i budownictwie, zaś 43,9% w usługach [*Rocznik Statystyczny Województwa Świętokrzyskiego* 2011, s. 140]. Stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie świętokrzyskim w 2012 r. była na poziomie 15,8%, zaś średnia w kraju 13,4%. W województwie, w 2012 r. było 108,1 tys. podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w REGON, co stanowiło 2,7% podmiotów zarejestrowanych w tym rejestrze. PKB per capita nominalny, w 2009 r. wyniósł 27333zł i był niższy o 22,4% niż średnia w kraju. Podmioty z udziałem kapitału zagranicznego, w 2011r. stanowiły zaledwie 0,17% wszystkich podmiotów gospodarczych, w Polsce było to 0,64%.

Województwo świętokrzyskie obok opolskiego, łódzkiego, lubelskiego, kujawsko-pomorskiego, nie wykorzystuje możliwości eksportowych. Wskaźnik relacji wartości eksportu, do wartości produkcji sprzedanej w woj. świętokrzyskim w latach 2004–2010, wynosił ok. 23%, kształtował się poniżej średniej dla Polski, wynoszącej ok. 40% [Ambroziak, 2013, s. 271]. W tym samym okresie, średni udział eksportu w PKB Polski wynosił ok. 30%, zaś w woj. świętokrzyskim 12,7%, co oznacza iż województwo to należy do grupy najsłabiej zorientowanych na sprzedaż zagraniczną. Również dynamika eksportu woj. świętokrzyskiego na rynek unijny w okresie 2004–2010 uległa zmniejszeniu z 79% do 73% [Ambroziak, s. 272, 276].

Największy odsetek podmiotów gospodarczych w woj. świętokrzyskim skupia sekcja handel i naprawy 35,5%, następnie podmioty sekcji usług rynkowych tj. pośrednictwo finansowe, obsługa nieruchomości, hotele i restauracje, transport, gospodarka magazynowa i łączność, wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej oraz działalność usługowa, komunalna, społeczna i indywidualna oraz sekcja budownictwa (wykres 1).

Pod względem poziomu innowacyjności województwo świętokrzyskie znacznie odbiega od średniej krajowej, co można zaobserwować w tabeli 1. Nakłady na działalność innowacyjną w woj. świętokrzyskim w przemyśle w 2010 r. stanowiły 1,4% tego typu nakładów w Polsce. Działalność innowacyjną w przemyśle prowadziło zaledwie 16,5% wszystkich podmiotów gospodarki województwa. Głównymi źródłami finansowania działalności innowacyjnej świętokrzyskich przedsiębiorstw przemysłowych były środki własne, które stanowiły 57,7% wszystkich nakładów. W dużej mierze przedsiębiorstwa korzystały z bezzwrotnych środków z zagranicy oraz krajowych i zagranicznych kredytów.

Wykres 1. Struktura gospodarki województwa świętokrzyskiego w 2012 roku
 Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych.

Tabela 1. Innowacyjność gospodarki woj. świętokrzyskiego na tle Polski w 2010 roku

Wyszczególnienie	Woj. świętokrzyskie	Polska
Nakłady na działalność innowacyjną w przemyśle w mln zł	332,7	23757,8
Udział przedsiębiorstw przemysłowych, które prowadzą działalność innowacyjną (%)	16,5	17,1
Źródła finansowania nakładów na działalność innowacyjną w przemyśle (%):		
– własne	57,7	80,8
– pozyskane z zagranicy (bezzwrotne)	15,2	8,5
– krajowe i zagraniczne kredyty	17,4	9,4
– pozostałe	9,7	1,2
Nakłady na działalność innowacyjną w sektorze usług (w mln zł)	36,7	10790,3
Liczba zgłoszonych wynalazków krajowych, w tym % udzielonych patentów	49 51,0	3203 43,2
Liczba zgłoszonych wzorów użytkowych krajowych	30	879
Liczba udzielonych praw ochronnych	15	484

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Można powiedzieć, że wysokość poniesionych nakładów na działalność innowacyjną znajduje odzwierciedlenie w liczbie zgłoszonych wynalazków, użytych patentów czy wzorów użytkowych. W 2010 r. z woj. świętokrzyskiego zgłoszonych zostało 49 wynalazków krajowych do urzędu patentowego, zaś prawo patentu zostało przydzielone 25 wynalazkom. Podobnie wygląda sytuacja z wzorami użytkowymi. Zgłoszono 30 wzorów użytkowych, z czego 50% zostały przyznane prawa ochronne.

W 2010 r. nakłady świętokrzyskich przedsiębiorstw przemysłowych na działalność innowacyjną wyniosły 332,7 mln zł, co stanowiło 1,4% nakładów przedsiębiorstw w Polsce (tabela 2), zatem nakłady na działalność innowacyjną w województwie świętokrzyskim były o 5,3% niższe niż w 2009 r.

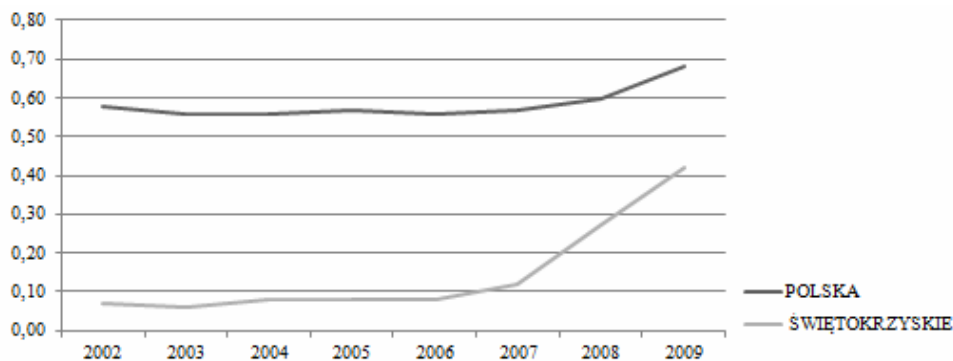
70,6% nakładów przedsiębiorstw w woj. świętokrzyskim zostało przeznaczone na inwestycje w środki trwałe, niezbędne do wprowadzenia innowacji produktowych i procesowych (w maszyny, urządzenia techniczne, środki transportu, budynki, grunty). Na działalność badawczo-rozwojową przedsiębiorstwa przeznaczyły 18,8% wszystkich nakładów, gdy przedsiębiorstwa w Polsce przeznaczały średnio 14,1% swoich nakładów na tę działalność.

Tabela 2. Struktura nakładów na działalność innowacyjną w przemyśle w woj. świętokrzyskim

Wyszczególnienie	Woj. świętokrzyskie		Polska	
	2009	2010	2009	2010
Nakłady ogółem (mln zł), w tym:	351,2	332,7	22652,1	23757,8
– na działalność badawczo rozwojową (%)	19,3	18,8	9,9	14,1
– na zakup gotowej technologii (%)	0,1	0,5	1,3	3,9
– na zakup oprogramowania (%)	1,1	1,1	1,6	2,1
– inwestycje w maszyny, urządzenia techniczne (%)	76,4	70,6	83,8	75,3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

O niskim potencjale innowacyjnym w woj. świętokrzyskim świadczy liczba jednostek prowadzących działalność badawczo-rozwojową. W 2010 r. liczba jednostek, które prowadziły działalność badawczo-rozwojową w woj. świętokrzyskim wynosiła 33, zaś w sektorze przedsiębiorstw 29. Zatrudnienie w 2010 r. w działalności B+R, na tysiąc osób aktywnych zawodowo, kształtowało się na poziomie 1,7, przy średniej krajowej 4,6. W woj. świętokrzyskim nie ma placówek naukowych Polskiej Akademii Nauk. Nakłady na działalność B+R od 2002 r., z poziomu 0,07% PKB uległy zwiększeniu do poziomu 0,42% PKB w 2009 r. (wykres 2), lecz nadal kształtują się poniżej średniej krajowej (0,68% PKB). Wzrost nakładów inwestycyjnych w województwie jest wynikiem dużego zaangażowania środków pochodzących z budżetu państwa.

Wykres 2. Nakłady na B+R jako % PKB w latach 2002–2009

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

3. Zaplecze innowacyjności w regionie świętokrzyskim

Zaplecze instytucjonalne innowacyjności to ośrodki wspierania innowacji i przedsiębiorczości, które współcześnie są nieodłącznym elementem budowy gospodarki opartej na wiedzy. Ośrodki innowacji i przedsiębiorczości są odpowiedzialne za wspieranie rozwoju procesów innowacyjnych poprzez następujące działania: [Matusiak 1996, s. 123–124; Gęsicka 1996, s. 8–23]

- wspieranie przedsiębiorczości, samozatrudnienia, poszerzenia wiedzy i umiejętności poprzez doradztwo, szkolenia, informacje w ramach ośrodków szkoleniowo-doradczych;
- pomoc i tworzenie warunków dla transferu i komercjalizacji nowych technologii do gospodarki oraz fachowej pomocy w realizacji przedsięwzięć innowacyjnych;
- szeroką pomoc doradczą, techniczną dla lokalnych przedsiębiorców;
- tworzenie sieci współpracy i partnerstw różnych podmiotów, działających na rzecz zwiększenia dynamiki rozwoju i wzrostu poziomu życia społeczeństwa;
- animację innowacyjnego środowiska w ramach: parków technologicznych, stref biznesu, parków przemysłowych;
- pomoc finansową w formie pozabankowych funduszy pożyczkowych i poręczeniowych.

Ośrodki innowacji i przedsiębiorczości tworzą warunki do wzrostu i rozwoju przedsiębiorstw innowacyjnych, stąd też przyjęło się je określać jako niekomercyjne instytucje otoczenia biznesu lub instytucje wsparcia rozwoju gospodarczego.

Na terenie województwa świętokrzyskiego zgodnie z raportem K. B. Matusiaka w 2009 r. funkcjonowało 26 ośrodków innowacji i przedsiębiorczości: 5 inkubatorów, w tym 2 inkubatory przedsiębiorczości i 2 akademickie inkuba-

tory przedsiębiorczości, jeden inkubator technologiczny i 2 centra transferu technologii, 2 specjalne strefy ekonomiczne, 1 strefa gospodarcza, 3 fundusze pożyczkowe, 1 fundusz poręczeń kredytowych, 3 klastry, 13 jednostek badawczo-rozwojowych (tabela 3).

Tabela 3. Ośrodki innowacji i przedsiębiorczości w 2009 r.

Instytucja otoczenia biznesu	Polska	Woj. świętokrzyskie
Parki technologiczne i inicjatywy parkowe	23 + 23	1+1
Inkubatory technologiczne	17	1
Inkubatory przedsiębiorczości	46	2
Centra transferu technologii	87	2
Preinkubatory	51	2
Fundusze kapitału załączkowego	9	0
Sieci aniołów biznesu	7	0
Lokalne i regionalne fundusze pożyczkowe	82	3
Fundusze poręczeń kredytowych	54	1
Ośrodki szkoleniowo-doradcze	318	13
Razem	717	26

Źródło: opracowanie własne na podstawie: [Matusiak, 2009].

Małe nasycenie ośrodkami innowacji i przedsiębiorczości w woj. świętokrzyskim zostało zauważone przez autorów Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Świętokrzyskiego. Autorzy również zaznaczają, iż przyczyną małej roli instytucji otoczenia biznesu w kształtowaniu konkurencyjności regionu świętokrzyskiego jest mała liczba tych instytucji [*Regionalna Strategia Innowacji Województwa Świętokrzyskiego na lata 2005–2013* 2004, s. 20]. Zdaniem autorki liczba ośrodków innowacji i przedsiębiorczości w woj. świętokrzyskim jest wystarczająca. Nie chodzi o to, aby tych ośrodków było jak najwięcej, lecz o ich aktywność w zakresie komercjalizacji działalności badawczo-rozwojowej i innowacyjnej. Zwiększenie liczby instytucji niekomercyjnego otoczenia biznesu może nie zmienić sytuacji, jeśli te instytucje nie będą świadczyć wyspecjalizowanych i innowacyjnych usług dla otoczenia, w którym funkcjonują. Prawdę tę potwierdzają badania instytucji otoczenia biznesu i przedsiębiorców w woj. świętokrzyskim, przeprowadzone przez Staropolską Izbę Przemysłowo-Handlową (SIPH) w Kielcach w 2008 roku² [Raport z badań: *Analiza*

² Do badania ilościowego wyłoniono grupę 50 podmiotów otoczenia biznesu. Wśród zbadanych instytucji były: 3 agencje rozwoju regionalnego i lokalnego, 4 samorządy gospodarze, 1 centrum transferu technologii, 3 inkubatory, 4 stowarzyszenia i ośrodki wspierania przedsiębiorczości, 2 specjalne strefy ekonomiczne i gospodarcze, 7 ośro-

potencjału... 2009]. Świętokrzyskie instytucje otoczenia biznesu świadczyły głównie usługi doradcze, szkoleniowe, informacyjne i finansowe. W bardzo małym zakresie świadczyły one usługi doradcze typu proinnowacyjnego [Raport z badań: *Analiza potencjału instytucji otoczenia biznesu...* 2009, s. 37–40], ponieważ w województwie świętokrzyskim instytucji innowacyjnych i specjalistycznych jest zaledwie kilka, stąd też brak chociażby szkoleń dla przedsiębiorstw z wdrażania nowych technologii.

Należy zauważyć, że budowa regionalnego systemu innowacji, która jest podkreślana w RSI Województwa Świętokrzyskiego, wymaga współpracy instytucji otoczenia biznesu z sektorem przedsiębiorstw, z innymi instytucjami otoczenia biznesu oraz jednostkami badawczo-rozwojowymi. Badania przeprowadzone w przez SIPH w woj. świętokrzyskim wykazały, że instytucje otoczenia biznesu utrzymują stałą współpracę, głównie z mikroprzedsiębiorstwami (79%), jednostkami samorządu terytorialnego (79%), małymi przedsiębiorstwami (74%), średnimi (59%), innymi instytucjami otoczenia biznesu (57%), instytucjami badawczo-rozwojowymi (10%) oraz instytucjami edukacyjnymi (26%).

90% badanych instytucji utrzymuje doraźną współpracę z jednostkami badawczo-rozwojowymi, a 74% z instytucjami edukacyjnymi [Raport z badań: *Analiza potencjału instytucji otoczenia biznesu...* 2009, s. 107]. 25 % badanych instytucji nie było zainteresowanych współpracą, a 38% nawiązywało współpracę, ale w ograniczonym zakresie. Współpraca, podejmowana przez instytucje otoczenia biznesu z innymi podmiotami polegała na [Raport z badań: *Analiza potencjału instytucji otoczenia biznesu...* 2009, s. 60]: wspólnych spotkaniach i wymianie doświadczeń (78%), szkoleniach personelu (76%), realizacji wspólnego projektu (68%), współorganizacji konferencji/seminariów/warsztatów (66%). Tylko 12% projektów, badane IOB zrealizowały w partnerstwie [Raport z badań: *Analiza potencjału instytucji otoczenia biznesu...* 2009, s. 45]. Wspólna realizacja projektów w partnerstwie może wynikać z kryterium aplikacyjnego w ramach danego działania. Nie tylko instytucje otoczenia powinny podejmować współpracę z przedsiębiorstwami czy innymi instytucjami, również przedsiębiorstwa powinny nawiązywać takową współpracę. W 2010 r. w zakresie działalności innowacyjnej współpracę podejmowało tylko 4,1% przedsiębiorstw przemysłowych działających w woj. świętokrzyskim, przy czym w Polsce taką współpracę podejmowało 6,1% przedsiębiorstw przemysłowych. Najchętniej współpracę w województwie w 2010 r. podejmowały duże przedsiębiorstwa (34% ogółu)³, zaś w sektorze małych i średnich przedsiębiorstw nadal występował brak zaufania i przekonania o możliwościach wystąpienia efektów synergicznych dzięki kooperacji.

ków szkoleniowych, 1 uczelnia, 9 lokalnych grup działania, 5 stowarzyszeń pracodawców i cech rzemieślników, 7 firm konsultingowych, 3 centra obsługi inwestora.

³ Dane z Banku Danych Regionalnych.

4. Cele polityki innowacyjnej w regionie świętokrzyskim

Podstawowym dokumentem w zakresie realizacji polityki innowacyjnej województwa świętokrzyskiego jest Regionalna Strategia Innowacji Województwa Świętokrzyskiego na lata 2005–2013. Prace nad strategią rozpoczęto w marcu 2003 r. i trwały do końca 2004 r. Do prac nad strategią zostało powołane konsorcjum składające się łącznie z 13 przedstawicieli: urzędów, uczelni wyższych i innych niekomercyjnych instytucji otoczenia biznesu. Dokument ten został przyjęty uchwałą przez Sejmik Województwa Świętokrzyskiego w 2004r. Strategia została opracowana w układzie sektorowym, nie zaś w horyzontalnym. Celem RSI jest podniesienie konkurencyjności i innowacyjności regionu świętokrzyskiego poprzez realizację zawartych w niej działań. RSI jest narzędziem wspomagającym zadania wyznaczone w Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020. Celem strategicznym, jaki przyjęto w realizacji RSI, jest utworzenie „regionalnego systemu innowacji – trwałego partnerstwa między przemysłem, instytucjami otoczenia biznesu, jednostkami naukowo-badawczymi, administracją rządową oraz samorządami mieszkańców, dla zdynamizowania działań innowacyjnych w regionie”. Cel ten jest realizowany poprzez sześć celów warunkujących [*Regionalna Strategia Innowacji Województwa...*, s. 32]:

1. Doskonalenie systemu edukacji, kształtującego postawy otwarte, innowacyjne i przedsiębiorcze.
2. Rozwój działalności badawczej na rzecz wyzwania wewnętrznych czynników rozwoju regionu.
3. Budowa infrastruktury społeczeństwa informacyjnego.
4. Rozwój instytucji otoczenia biznesu.
5. Budowa instytucjonalnych form współpracy środowiska akademickiego, władz regionalnych i gospodarki.
6. Optymalne wykorzystanie funduszy UE dla realizacji RSI.

Realizacja powyższych celów ma przyczynić się do wzrostu potencjału innowacyjnego woj. świętokrzyskiego. Jednak w strategii nie został wyraźnie podkreślony słaby potencjał innowacyjny świętokrzyskich przedsiębiorstw, niski poziom współpracy instytucji otoczenia biznesu z podmiotami z gospodarczymi, słaby potencjał w sektorze badań i rozwoju. W sferze badań podkreśla się jedynie działalność Politechniki Świętokrzyskiej, jej wyposażenie laboratoryjne, jednak nie ma informacji o efektach, czyli o ilości uzyskanych przez tę uczelnię praw patentowych, wzorów użytkowych, współpracy z sektorem przemysłowym. W strategii zostało napisane, że świętokrzyskie uczelnie wyższe wykorzystują swój potencjał naukowo-badawczy, jednak jeśli spojrzymy np. na udział polskich zespołów badawczych z uczelni wyższych woj. świętokrzyskiego w 5. Programie Ramowym, to okazuje się, że tylko 7 wniosków zgłosiła Politechnika Świętokrzyska, z czego jeden uzyskał dofinansowanie, zaś 2 wnioski ówczesna Akademia Świętokrzyska im. Jana Kochanowskiego, z czego też tylko

jeden wniosek uzyskał dofinansowanie [Supel, 2003, s. 8]. Żaden wniosek o dofinansowanie w 5. Ramowym Programie nie został złożony przez jednostki badawczo-rozwojowe z woj. świętokrzyskiego. W 6 Programie Ramowym z woj. świętokrzyskiego dofinansowanie uzyskało 7 wniosków o wartości 0,48 mln euro⁴ [Supel, 2007, s. 47]. Było to najmniej wniosków spośród wszystkich województw Polski oraz Polski Wschodniej.

RSI woj. świętokrzyskiego, jako dokument programowy do realizacji polityki innowacyjnej, w ekspertyzie „Polskie Regionalne Strategie Innowacji: ocena i wnioski dla dalszych działań” został oceniony jako niespełniający swoich zadań, ponieważ został przygotowany w sposób chaotyczny, bez istotnych treści merytorycznych, zaś diagnoza potencjału innowacyjnego województwa została ukazana w sposób zbyt pozytywny [Gorzelak i in., 2006, s. 126]. Autorzy opracowania zwrócili również uwagę na zbyt skomplikowany aspekt wdrażania strategii i dublowania zadań poszczególnych podmiotów odpowiedzialnych za wdrażanie strategii [Gorzelak i in., 2006, s. 125].

5. Realizacja regionalnej polityki innowacyjnej

Realizacja RSI została podzielona na dwa etapy: pierwszy 2005–2007 i drugi 2008–2013. W pierwszym okresie realizacji polityki innowacyjnej w woj. świętokrzyskim skupiono się na realizacji sześciu celów warunkujących. Zaznaczono również, iż ich realizacja jest związana z wykorzystaniem środków pochodzących z Unii Europejskiej. W pierwszym okresie realizacji RSI zrealizowano 19 projektów bezpośrednio związanych z RSI (tabela 4). Jeden projekt został zrealizowany ze środków własnych beneficjenta.

Tabela 4. Liczba projektów bezpośrednio dotyczących wdrażania RSI realizowanych w ramach różnych programów pomocowych

Wyszczególnienie	Rodzaj programu, z którego realizowano projekt			
	ZPORR	SPO RZL	SPO WKP	Razem
Liczba projektów bezpośrednio dotyczących wdrażania realizacji RSI	11	4	3	18

Źródło: Opracowanie własne na podstawie [Baza danych projektów realizujących cele RSI] [Dostęp dnia 10 października 2012 r.]

⁴ Z woj. lubelskiego dofinansowanie uzyskały 44 wnioski o łącznej wartości 3,96 mln euro, z woj. podkarpackiego 21 o łącznej wartości 1,66 mln euro, zaś z woj. podlaskiego 13 o łącznej wartości 2,32 mln euro.

Najwięcej projektów zrealizowano w ramach ZPORR w zakresie działania 2.6, spośród których dwa dotyczyły stworzenia sieci współpracy. Pozostałe były związane z promocją postaw przedsiębiorczych wśród społeczeństwa, stworzeniem portalu edukacyjno-naukowego, cyklem konferencji promujących odnawialne źródła energii, budową szerokopasmowej sieci teleinformatycznej umożliwiającej dostęp do Internetu. W ramach SPO RZL zrealizowano 4 projekty szkoleniowe, które dotyczyły promocji idei klasteringu, komercjalizacji badań naukowych, pozyskiwania i zarządzania innowacjami, zawierania porozumień w celu wspólnej realizacji projektów. W ramach SPO WKP zrealizowano 3 projekty: badawczy – monitorowanie i prognozowanie rozwoju technologii; szkoleniowo-doradczy – obsługa funduszu pożyczkowego dla sektora MSP i otwarcie dwóch biur terenowych oraz modernizacja już istniejącego biura; doradczy – kompleksowa oferta Koneckiego Stowarzyszenia Wspierania Przedsiębiorczości (KSWP) dla przedsiębiorstw.

W realizację 3 projektów były bezpośrednio zaangażowane przedsiębiorstwa, natomiast w 10 projektach przedsiębiorstwa były beneficjentami. Z ogólnej liczby 19 projektów, 3 miały charakter inwestycyjny, 4 badawczy, 9 szkoleniowy, 1 doradczy i 2 szkoleniowo-doradczy [*Baza danych projektów realizujących...*]. W tym okresie zrealizowano projekty, które później nie miały już kontynuacji, czego przykładem jest projekt „Centrum rozwoju klastrów świętokrzyskich”.

W pierwszym etapie RSI, pomimo realizacji projektów, nie osiągnięto podstawowego celu strategicznego, którym była budowa regionalnego systemu innowacji [Zbroińska 2010, s. 80–81]. Przyczyn takiego stanu należy upatrywać w tym, iż system wdrażania RSI, który został zawarty w dokumencie w rzeczywistości nie funkcjonował, gdyż nie powołano instytucji odpowiedzialnych za realizację poszczególnych zadań, nie funkcjonował również system monitoringu.

W drugim etapie realizacji RSI, który obejmował lata 2007–2013 liczba priorytetów została ograniczona do trzech, a mianowicie [Zbroińska 2009]: kształtowanie podstaw proinnowacyjnych; adaptacja wynalazków i nowych technologii, benchmarking; badania i rozwój. Działania na rzecz realizacji priorytetów RSI zostały zawarte w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Świętokrzyskiego, gdzie na działania związane z innowacjami przeznaczono 290,3 mln euro, co stanowiło 30,4% ogółu środków w tym programie⁵ (tabela 5).

⁵ Udział nakładów na innowacje w ramach RPO woj. świętokrzyskiego należał do największych w kraju. Pod tym względem woj. świętokrzyskie uplasowało się na 4 miejscu w kraju.

Tabela 5. Wsparcie innowacyjności w ramach RPO w województwie świętokrzyskim

Wyszczególnienie	Ogółem RPO	
	w mln euro	udział w %
RPO	956,4	100,0
W tym na wsparcie innowacyjności	290,3	30,4
Bezpośrednie wsparcie sektora mikro, małych i średnich przedsiębiorstw	187,9	19,6
Tworzenie i rozbudowa funduszy pożyczkowych i gwarancyjnych	34,2	3,6
Tworzenie i rozwój powiązań kooperacyjnych przedsiębiorstw	17,1	1,8
Wsparcie inwestycyjne dla instytucji otoczenia biznesu	17,1	1,8
Rozwój innowacji oraz wspieranie działalności dydaktycznej i badawczej szkół wyższych oraz placówek sektora „badania i rozwój”	34,2	3,6
Tworzenie kompleksowych terenów inwestycyjnych	25,6	2,7

Źródło: [Szczegółowy opis osi priorytetowych RPO Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007–2013, 2008, s. 21–44, 53–55].

W woj. świętokrzyskim w ramach PRO wspierano dotychczas głównie sektor MSP, tworzone fundusze pożyczkowe i gwarancyjne, rozwijano innowacje oraz działalność dydaktyczną i badawczą szkół wyższych, tworzone nowe i powiększane już istniejące tereny inwestycyjne.

Osią priorytetową, bezpośrednio nawiązującą do działań na rzecz podniesienia poziomu innowacyjności w ramach RPO WŚ na lata 2007–2013 w woj. świętokrzyskim jest Oś 2: Wsparcie innowacyjności, budowa społeczeństwa informacyjnego oraz wzrost potencjału inwestycyjnego regionu [*Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007–2013* 2008, s. 27]. W ramach tej osi realizowane są projekty związane z: wzmocnieniem potencjału sektora badawczo-rozwojowego dla rozwoju przedsiębiorczości, intensyfikacją współpracy instytucji o charakterze badawczo-rozwojowym, budową, modernizacją i wyposażeniem laboratoriów świadczących specjalistyczne usługi dla przedsiębiorstw, projektami badawczymi w obszarze monitorowania i prognozowania rozwoju technologii (foresight), badaniami naukowymi w kluczowych dla województwa i zdefiniowanych w Regionalnej Strategii Innowacji dziedzinach [*Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007–2013*, 2008, s. 85]. Do chwili obecnej w ramach Osi 2. w RPO WŚ zrealizowano 91 projektów o łącznej wartości 506, 7 mln zł, co stanowi 13,7% wszystkich zrealizowanych projektów w ramach RPO⁶.

W woj. świętokrzyskim na rzecz podniesienia innowacyjności realizowane są również projekty ujęte na tzw. listach projektów indywidualnych w ramach

⁶ www.rpo-swietokrzyskie.pl/mapa_dotacji/mapa [Dostęp 10.01.2013].

następujących programów operacyjnych: Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka (PO IG), Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej (PO RPW). Na listach programów indywidualnych w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko (IO IiŚ) znalazły się projekty związane z budową oraz przebudową dróg. Na liście podstawowej projektów indywidualnych w ramach PO IG z woj. świętokrzyskiego znalazły się tylko dwa projekty. Pierwszy zgłoszony przez Politechnikę Świętokrzyską o wartości 80,84 mln zł, dotyczy rozwoju bazy badawczej i specjalistycznych laboratoriów tej uczelni. Drugi zgłoszony przez Gminę Kielce, dotyczący budowy Świętokrzyskiego Szlaku Archeologicznego, o wartości 34,88 mln zł⁷. Dużo więcej projektów jest realizowanych w ramach listy podstawowej w PO RPW, choć tutaj działania też skupione są wokół projektów twardych związanych z budową infrastruktury uczelni wyższych, centrum technologicznego. Tylko jeden projekt dotyczył utworzenia ośrodka badawczo-rozwojowego (tabela 6).

Tabela 6. Projekty realizowane w woj. świętokrzyskim w ramach PO RPW

Nazwa projektu/Zakres inwestycji	Orientacyjny koszt inwestycji w mln zł	Przewidywany okres realizacji projektu	Instytucja odpowiedzialna za realizację
1	2	3	4
Działanie I. 1. Infrastruktura uczelni			
Rozbudowa infrastruktury dydaktycznej Uniwersytetu Humanistyczno-Przyrodniczego Jana Kochanowskiego w Kielcach – II etap budowy	142,32	2009–2013	Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczy Jana Kochanowskiego w Kielcach
Modlin II – modernizacja i rozbudowa infrastruktury edukacyjno-badawczej Politechniki Świętokrzyskiej w Kielcach	104,75	2007–2012	Politechnika Świętokrzyska w Kielcach
Działanie I. 3. Wsparcie innowacji			
Budowa infrastruktury technicznej pod przyszłe tereny inwestycyjne w południowej części miasta Jędrzejów	13,72	2009–2011	Gmina Jędrzejów
Utworzenie Regionalnego Centrum Naukowo-Technologicznego w woj. świętokrzyskim	56,71	2008–2012	Samorząd Województwa Świętokrzyskiego

⁷ www.poig.gov.pl/Wiadomosci/Documents/lista_do_publicacji_21122012.pdf [Dostęp 10.01.2013].

1	2	3	4
Stworzenie w spółce Odlewnie Polskie S. A Ośrodka Badawczo-Rozwojowego Komponentów Odlewniczych „OBRAKO”	10,96	2007–2009	Odlewnie Polskie Spółka Akcyjna w Starachowicach
Kielecki Inkubator Technologiczny	63,15	2009–2011	Gmina Kielce
Działanie III.2 Infrastruktura turystyki kongresowej i targowej			
Modernizacja i rozbudowa infrastruktury Targów Kielce jako Międzynarodowego Ośrodka Wystawieniczo-Kongresowego	159,79	2009–2014	Targi Kielce Sp. z o. o.
Centrum Kształcenia i Wymiany Myśli Europejskiej w Sandomierzu	21,63	2008–2012	Fundacja „Signum Temporis” w Pysznicy
Łącznie	573,03	–	–

Źródło: opracowanie własne na podstawie: [Program Operacyjny Rozwój Polski Wschodniej 2007–2013: szczegółowy opis osi priorytetowych, 2009, s. 77–90].

W RSI woj. świętokrzyskiego określono listę wskaźników, za pomocą których dokonywany miał być monitoring jej realizacji, jednak nie wskazano jednoznacznie żadnego podmiotu, który miałby tym się zajmować, stąd też nie dokonywano monitoringu owych wskaźników. Sami autorzy raportu w realizacji II etapu RSI podkreślają, że „wyraźnie kreuje się obraz braku realizacji założeń RSI” [Raport z przeglądu systemu wdrażania, zarządzania i monitorowania RSI Województwa Świętokrzyskiego na lata 2005–2013 2009, s. 147–148]. Co więcej, zauważono również, iż cele w RSI w II etapie zostały wyznaczone zbyt ogólnie, co powoduje brak odpowiedniego ukierunkowania rozwoju województwa w zakresie innowacyjności. W drugim etapie również nie było bieżącego monitoringu realizacji strategii, zatem nie można stwierdzić, czy osiągnięto zamierzone wskaźniki. W strategii została wymieniona lista wskaźników, jednak żadna instytucja nie zajmowała się ich analizą [Raport z przeglądu systemu wdrażania, zarządzania i monitorowania RSI Województwa... 2009].

W woj. świętokrzyskim podejmowane są również inicjatywy dotyczące współpracy podmiotów gospodarczych, których wyrazem są klastry. W 2003 r. z inicjatywy zakładów ciepłowniczych (Elektrociepłownia Kielce sp. z o. o., Przedsiębiorstwo Usługowo-Produkcyjne SALEKO), lasów państwowych, plantatorów roślin energetycznych oraz jednostek samorządu terytorialnego utworzono klaster „Biomasa Świętokrzyska”⁸. Obecnie inicjatywa ta jest finansowana ze środków PO RPW w ramach projektu Świętokrzysko-Podkarpacki Klaster Energetyczny. Celem działalności klastra jest budowa platformy współpracy ponadregionalnej,

⁸ Obecna nazwa klastra: Świętokrzysko-Podkarpacki Klaster Energetyczny.

w zakresie szeroko rozumianego poszanowania energii, promocja i upowszechnianie celów nowej polityki energetycznej UE. W woj. świętokrzyskim działa klastery budowlany, który jest koordynowany przez SIPH w Kielcach w ramach projektu finansowanego ze środków PO RPW. Celem realizowanego przez SIPH projektu jest wsparcie i rozwój przedsiębiorstw z branży budowlanej i pokrewnej, budowa platformy współpracy przedsiębiorstw z jednostkami badawczo-rozwojowymi. Od 2007 r. działa również klastery usługowy Grono Targowe Kielce, który powstał z inicjatywy Miasta Kielce oraz Targów Kielce sp. z o. o. W badaniach przeprowadzonych przez Z. Olesińskiego wskazuje się, iż klastery ten ma największy potencjał innowacyjny spośród wszystkich klastrow zlokalizowanych w woj. świętokrzyskim. [Olesiński, 2008, s. 18–19]. Obecnie klastery skupia 81 podmiotów gospodarczych świadczących różnego rodzaju usługi: doradcze, poligraficzne, szkoleniowe, hotelarskie, gastronomiczne, transportowe⁹. Analizując funkcjonowanie wymienionych klastrow, nie można na ich stronie znaleźć informacji o dotychczasowych wspólnie wypracowanych efektach funkcjonowania oraz podniesienia innowacyjności, czy konkurencyjności działających w nich przedsiębiorstw. Należałoby w tym zakresie przeprowadzić szczegółowe badania pozwalające ocenić poziom innowacyjności podmiotów funkcjonujących w klastrach.

Na rzecz budowy platformy współpracy w województwie SIPH od 2011 r. realizuje projekt „Świętokrzyski Transfer Wiedzy – wiedza i praktyka dla rozwoju gospodarki”, który ma na celu połączyć sferę przedsiębiorstw ze sferą badawczo-rozwojową. W późniejszym okresie realizację podobnych projektów rozpoczęło Świętokrzyskie Centrum Innowacji i Transferu Technologii oraz Kielecki Park Technologiczny.

6. Podsumowanie

W woj. świętokrzyskim pomimo realizacji wielu projektów na rzecz podniesienia innowacyjności nie zbudowano platformy współpracy i nadal reprezentuje ono niski poziom innowacyjności. Przyczyn takiego stanu należy upatrywać w:

- braku prawidłowej realizacji założeń zawartych w RSI,
- niskim poziomie współpracy podmiotów gospodarczych, instytucji otoczenia biznesu, jednostek samorządu terytorialnego – funkcjonujące w województwie przedsiębiorstwa przemysłowe w bardzo małym zakresie podejmują współpracę z sektorem B+R, nie tworzą trwałych powiązań gospodarczych,
- braku stałej współpracy świętokrzyskich instytucji otoczenia biznesu z jednostkami B+R, podmiotami gospodarczymi i otoczeniem,

⁹ www.grnotargowe.pl/index.php?menu=10, [Dostęp 01.01.2013].

- niskich nakładach przedsiębiorstw z sektora MSP na działalność badawczo-rozwojową oraz innowacyjną,
- słabo rozwiniętym sektorze badawczo-rozwojowym oraz niskim potencjałem naukowo-badawczym województwa,
- mało efektywnych powiązaniach gospodarki województwa świętokrzyskiego ze światem nauki.

Bibliografia

- Ambroziak A. A., 2013, Struktura handlu zagranicznego polskich województw, [w:] Polska raport o konkurencyjności 2013: wymiar krajowy i regionalny, red. Weresa M.A., Warszawa, Wyd. Szkoły Głównej Handlowej, wydanie I.
- Baza danych projektów realizujących cele RSI [online], www.pi.gov.pl [Dostęp 30.04.2013].
- Gęsicka G., red., 1996, Instytucje rozwoju lokalnego, Śląsk, Katowice.
- Gorzelak G. i in., 2006, Polskie Regionalne Strategie Innowacji: ocena i wnioski dla dalszych działań, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego Departament Koordynacji Polityki Strukturalnej, Warszawa.
- Komisja Europejska, Dyrekcja Generalna ds. Polityki Regionalnej, 2010, Inwestowanie w przyszłość Europy: piąty raport na temat spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej, Wyd. Eric von Breska, Komisja Europejska, Dyrekcja Generalna. Bruksela.
- Matusiak K. B., 1998, Ośrodki innowacji i przedsiębiorczości, [w:] Przedsiębiorczość i transfer technologii. Polska perspektywa, red. K. B. Matusiak, E. Stawasz, Żyrardowskie Stowarzyszenie Wspierania Przedsiębiorczości, Łódź-Żyrardów.
- Matusiak K. B., red., 2009, Ośrodki innowacji i przedsiębiorczości w Polsce, Stowarzyszenie Organizatorów Ośrodków Innowacji i Przedsiębiorczości w Polsce, Łódź-Warszawa. online: dlafirmy.info.pl/articlesFiles/osrodki_innowacji_2009.pdf [Dostęp 10.01.2013].
- Nowakowska A., 2007, Regionalne strategie innowacji w Polsce – pierwsze doświadczenia i oceny, [w:] Innowacje, przedsiębiorczość i gospodarka oparta na wiedzy, red. P. Niedzielski, E. Stawasz i K. Poznańska, „Zeszyty Naukowe” nr 453, „Ekonomiczne Problemy Usług” nr 8, Wydawnictwo Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin.
- Olesiński Z., 2008, Strategia rozwoju klastrów w województwie świętokrzyskim, Kielce.
- Program Operacyjny Rozwój Polski Wschodniej 2007–2013: szczegółowy opis osi priorytetowych, 2009, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa.
- Raport z badań: Analiza potencjału instytucji otoczenia biznesu w województwie świętokrzyskim i możliwości ich zaangażowania w proces tworzenia partnerstwa regionalnego na rzecz rozwoju konkurencyjności i innowacji w województwie świętokrzyskim, 2009. Kielce.
- Raport z przeglądu systemu wdrażania, zarządzania i monitorowania RSI Województwa Świętokrzyskiego na lata 2005–2013, 2009, Kielce. online: www.spinno.pl [Dostęp 10.04.2013]

- Regionalna Strategia Innowacji Województwa Świętokrzyskiego na lata 2005–2013, 2004, Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego, Kielce.
- Zarząd Województwa Świętokrzyskiego, 2008, Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007–2013, Kielce. online: www.rpo-swietokrzyskie.pl/data/Pliki/25_rpo.pdf [Dostęp 10.01.2013].
- Urząd Statystyczny w Kielcach, 2011, Rocznik Statystyczny Województwa Świętokrzyskiego, Urząd Statystyczny w Kielcach, Kielce.
- Supel J. A., 2003, Udział polskich zespołów w 5.PR, Wstępna analiza statystyczna, Krajowy Punkt Kontaktowy 5.PR., Warszawa.
- Supel J. A., 2007, Udział Polski w 6. Programie Ramowym Wspólnoty Europejskiej w dziedzinie badań, rozwoju technologicznego i wdrożeń, przyczyniających się do tworzenia Europejskiej Przestrzeni Badawczej i innowacji (2003–2006), Statystyki Raport końcowy, Warszawa.
- Szczegółowy opis osi priorytetowych RPO Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007–2013, 2008; online: <http://www.funduszeuropejskie.gov.pl/dokumenty/zmiany> w dokumentach/documents/uszczegolowienie_rpo_swietokrzyskie_11_09.pdf [Dostęp 10.01.2013]
- Zbrońska B., 2009. Raport z analizy stanu realizacji świętokrzyskiej RSI, Kielce.
- Zbrońska B., 2010. Raport z analizy stanu realizacji świętokrzyskiej RSI, Kielce.
- www.gronotargowe.pl
- www.pi.gov.pl
- www.poig.gov.pl
- www.rpo-swietokrzyskie.pl
- www.stat.gov.pl

Ewa Kraska

THE INNOVATION POLICY OF THE ŚWIĘTOKRZYSKIE VOIVODESHIP

Summary

This article discusses an important issue about stimulate innovation on the example of the świętokrzyskie voivodeship. At the beginning author presented the level of innovation in the świętokrzyskie region. Next she made attempts to explained of this situation. The last section describes how local government implemented the aims included in regional innovation strategy.